

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ DZIECI
ZARZĄD GŁÓWNY

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
W 2018 ROKU

Warszawa, październik 2019 r.

SPIS TREŚCI:

- 1. Główne kierunki pracy Prezydium i Zarządu Głównego TPD w 2018 roku**
- 2. Stan organizacyjny i zatrudnienie w zarządach TPD**
 - 2.1 Członkowie Towarzystwa
 - 2.2 Koła Przyjaciół Dzieci
 - 2.3 Zarządy terenowe
 - 2.4 Zatrudnienie w biurach Zarządów Oddziałów Regionalnych i Oddziałów Terenowych TPD
 - 2.5 Zatrudnienie w placówkach TPD
- 3. Działalność merytoryczna**
 - 3.1 Placówki TPD dla dzieci i młodzieży w tym także dla osób niepełnosprawnych
 - 3.2 Placówki TPD działające na rzecz rodziny
 - 3.3 Placówki edukacyjne
 - 3.4 Przeciwdziałanie sieroctwu społecznemu
 - 3.5 Stałe programy realizowane przez Zarząd Główny i Oddziały Terenowe
 - 3.6 Wypoczynek letni i zimowy
- 4. Placówki Zarządu Głównego TPD**
 - 4.1 Centrum Rehabilitacji Edukacji i Opieki TPD „Helenów”
 - 4.2 Środowiskowy Dom Samopomocy TPD w Serocku
 - 4.3 Ośrodek Wypoczynkowo – Edukacyjny TPD w Jastrzębiej Górze
- 5. Działalność Krajowych Komitetów i Kół Specjalistycznych afiliowanych przy ZG TPD**
- 6. Wydawnictwa Towarzystwa Przyjaciół Dzieci**
- 7. Realizacja ogólnopolskich sponsorowanych programów wsparcia**
- 8. Sprawozdanie finansowe**

1. Główne kierunki pracy Prezydium i Zarządu Głównego TPD w 2018 roku

W roku 2018, odbyły się 4 zebrania Zarządu Głównego poprzedzone posiedzeniami Prezydium ZG TPD.

Tematy zebrań Zarządu Głównego koncentrowały się na następujących problemach:

- Przygotowania do obchodów Jubileuszu 100-lecia TPD, którego kulminacja przypadać będzie w 2019 roku, ale szereg działań zostało zrealizowanych w roku 2018.
- Analiza przebiegu remontu i wykorzystania przez ZG TPD ośrodka w Jastrzębiej Górze.
- Sposoby pozyskiwania i wykorzystywania środków z 1 % podatku dochodowego od osób fizycznych.
- Nadzór nad działalnością oddziałów regionalnych TPD i udzielanie wsparcia w sytuacjach kryzysowych.
- Prezentacja bieżącej działalności placówek prowadzonych przez ZG TPD – Centrum Rehabilitacji Edukacji i Opieki TPD Helenów oraz Środowiskowego Domu Samopomocy w Serocku.
- Porządkowanie stanu nieruchomości, których właścicielem jest TPD.
- Realizacja ogólnopolskich programów dożywiania dzieci w środowiskowych ogniskach wychowawczych i świetlicach TPD dzięki wsparciu Fundacji TESCO Dzieciom oraz Kulczyk Foundation, rozwijanie zainteresowań i pasji a także wypoczynku, dzięki wsparciu finansowemu PEPCO Poland.

W czerwcu w ramach obchodów 100-lecia TPD odbyła się dyskusja panelowa „Jaka przyszłość TPD”, podczas którego paneliści, przedstawiciele świata nauki, dziennikarze, działacze TPD dyskutowali między innymi o tym jak Towarzystwo dotychczas wspiera dziecko i rodzinę w miejscu zamieszkania, czy wypracowane przez lata rozwiązania dalej są aktualne i sprawdzają się w praktyce, czy być może coś trzeba zmienić. W jakie nowe obszary powinniśmy skierować naszą pomoc?

Inna kwestia poruszana podczas panelu dotyczyła źródeł finansowania Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w najbliższej przyszłości, czy organizacja ma opierać się na możliwościach

budżetowych wszystkich szczebli samorządu, czy powinna stać się federacją oddziałów regionalnych?

W listopadzie w ramach obchodów Jubileuszu odbyła się konferencja „Dzieciństwo w potrzebie” zakończona przesłaniem do działaczy TPD dotyczącym wyzwań, które stoją przed naszym stowarzyszeniem na początku drugiego 100-lecia działalności. Są to:

- Popularyzowanie historii i dokonań Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, jak również formułowanie ambitnych zamierzeń na przyszłość.
- Zachowanie tradycji, neutralności politycznej, dbanie o jakość życia wszystkich dzieci, wychowywanie kolejnych pokoleń odpowiedzialnie i do odpowiedzialności, wzmacnianie odpowiedzialności rodzicielskiej m.in. poprzez działania edukacyjne.
- TPD powinno być partnerem strategicznym dla sądów rodzinnych i instytucji pomocy społecznej.
- Problemem współczesnych dzieci jest samotność wynikająca z takich przyczyn, jak traktowanie dzieci w sposób przedmiotowy, brak poszanowania ich podmiotowości, możliwości wyrażania własnego zdania, poczucia sprawczości. Dzisiaj godne warunki życia dziecka to nie tylko i nie przede wszystkim zaspokajanie potrzeb materialnych.
- Wspieranie, ale nie zastępowanie rodziny w wielu wymiarach, np. w przypadkach niewłaściwych i ryzykownych zachowań dzieci, ucieczki w uzależnienia, agresję i inne zaburzenia.
- Poprawa sytuacji materialnej, dzięki programowi 500+, i w efekcie warunków bytowych wielu rodzin stwarza Towarzystwu Przyjaciół Dzieci większą przestrzeń do koncentrowania się na działaniach wspierających dzieci i rodziców w zakresie edukacji, poradnictwa, rozwoju społecznego i kulturalnego.
- Wpływanie przez TPD na kształcenie kadr pomocy społecznej, aby ich przygotowanie było jak najbliższe potrzebom rodzin zagrożonych marginalizacją.
- Wpływanie na kształcenie mądrych, odpowiedzialnych nauczycieli, rozumiejących dzieci i młodzież, pragnących przede wszystkim ich dobra.
- Poszukiwanie nowych działaczy TPD, którzy w dostępnym sobie zakresie zechcą zaangażować się w działalność na rzecz dzieci. Mogą i powinni to być w większym stopniu uczniowie i studenci.
- Należy dostosowywać struktury organizacyjne do potrzeb, aby były możliwie proste i efektywne.

- Nawiązywanie współpracy z innymi organizacjami działającymi w interesie dzieci, razem skuteczniej osiągniemy wspólne cele.

W roku ubiegłym bardzo intensywnie pracowała powołana przez Zarząd Główny Komisja d.s. Odznaczeń, która pod przewodnictwem Henryka Romańczuka podejmowała decyzje o przyznawaniu odznaczeń organizacyjnych w odpowiedzi na wnioski składane przez oddziały TPD z całego kraju.

Odznaczenia nadawane przez TPD w latach 2017-2018

LP.	Region	Srebrna Odznaka		Złota Odznaka		Medal im. Dr. H. Jordana		Odznaka Specjalna Przyjaciół Dziecka	
		2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
1.	Dolnośląski	8	16	3	2	3	3	-	
2.	Kujawsko-Pomorski	-	-	2	-	6	2	-	
3.	Lubelski	-	-	-	-	4	5	1	-
4.	Lubuski	-	1	-	3	-	-	-	-
5.	Łódzki	-	7	1	3	1	-	-	-
6.	Małopolski	9	4	2	-	-	2	-	-
7.	Mazowiecki	7	34	2	3	-	2	-	-
8.	Opolski	2	-	-	-	-	-	-	-
9.	Podkarpacki	4	-	4	-	-	-	-	-
10.	Podlaski	2	-	-	-	2	-	-	-
11.	Pomorski	-	-	-	-	-	-	-	-
12.	Śląski	-	-	-	-	-	-	-	-
13.	Świętokrzyski	-		-	3	3		-	
14.	Warmińsko-Mazurski	1	10	-	-	-	3	-	
15.	Wielkopolski	-	5	1	6	2	5	3	4

16.	Zachodniopomorski	1	-	3	-	1	2	12	10
17.	Zarząd Główny	-	-	-	-	4	5	2	1
	RAZEM	34	76	18	20	26	31	18	15

Henryk Romańczuk przewodniczył także Komisji Historycznej, której praca polegała m. inn. na gromadzeniu materiałów dotyczących zasłużonych działaczy, opracowywaniu ich i publikacji na łamach czasopisma „Przyjaciel Dziecka” oraz na stronie internetowej www.tpd.org.pl. Komisja pod przewodnictwem Henryka Romańczuka była także bardzo zaangażowana w przygotowanie materiałów do monografii TPD, której wydanie planowane jest w roku Jubileuszu.

Komisja ds. zwrotnej pomocy finansowej pod przewodnictwem Zygmunta Nowaczyka zaopiniowała pozytywnie zwrotną pożyczkę w wysokości 100 000,00 zł dla Oddziału Okręgowego TPD w Kaliszu z przeznaczeniem na remont Domu Wczasów Dziecięcych TPD w Głazie.

2. Stan organizacyjny i zatrudnienie w Zarządach TPD

2.1 Członkowie Towarzystwa Przyjaciół Dzieci

Członkowie Towarzystwa Przyjaciół Dzieci			
lata		2017	2018
zwyczajni	miasto	26 504	25856
	wieś	12 229	10414
honorowi	miasto	50	50
	wieś	27	13
wspierający	miasto	7 690	8050
	wieś	2 215	1548
RAZEM		48 715	45 931

Przez ostatnie dwa lata obserwujemy spadek liczby członków TPD. Ze sprawozdawczości przekazanej przez oddziały regionalne TPD wynika, że liczba członków w roku 2018 spadła o ponad 5 % w stosunku do roku 2017. Prawdopodobnie wynika to z ogólnej tendencji obserwowanej w środowisku organizacji pozarządowych w Polsce, że coraz mniej osób angażuje się w działania społeczne. Samych organizacji jest więcej, ale spada liczba ich członków. Część NGO uważa, że ma to związek

z trudnością w pozyskaniu środków zewnętrznych na bieżącą działalność i złym systemem wspierania organizacji, co powoduje ich niestabilność.

Najwięcej członków TPD wykazują oddziały: dolnośląski, łódzki, śląski, oraz wielkopolski.

2.2 Koła Przyjaciół Dzieci

W roku sprawozdawczym działało ogółem **1 609 Kół Towarzystwa Przyjaciół Dzieci**, jest to mniej niż w roku 2017. Tendencja zmniejszania się liczby Kół jest kompatybilna ze zmniejszaniem się liczby członków, obserwujemy ją od kilku lat. Koła **zrzeszają ogółem 40 616 członków** wszystkich kategorii, a zatem ponad 5 tys. członków działa poza obrębem kół.

	2017		2018	
	koła	członkowie	koła	członkowie
Koła Przyjaciół Dzieci	1498	38155	1458	35641
w tym:				
przy placówkach TPD	336	8469	370	8520
w innych jednostkach np.: przedszkole, szkoła, m. zam.	1162	29686	1088	27121
Koła Specjalistyczne	143	5061	122	4474
w tym:				
niepełnosprawnych ruchowo	52	1994	48	1730
na diecie bezglutenowej	4	201	4	187
z upośledzeniem umysłowym	43	1269	35	1163
inne	44	1597	35	1394
Koła Młodzieżowe	32	634	29	501
RAZEM	1 673	43 850	1609	40616

Najwięcej Kół TPD, także specjalistycznych działa w regionach: wielkopolskim, dolnośląskim, zachodniopomorskim i śląskim. Koła specjalistyczne działają głównie na rzecz

dzieci niepełnosprawnych ruchowo oraz upośledzonych umysłowo. Koła wykazywane w sprawozdaniach jako „inne” zrzeszają rodziców dzieci niewidomych, z chorobą infekcyjną, gośćcem, autyzmem, fenylketonurią, dyskraniami, otyłością, ADHD.

2.3 Zarządy terenowe TPD

Zarządy terenowe Towarzystwa Przyjaciół Dzieci		
ROK	2017	2018
okręgowe	21	21
powiatowe	66	59
miejskie	80	74
gminne/ dzielnicowe	132	122
Razem	298	276

W okresie sprawozdawczym poza 15 Zarządami Oddziałów Regionalnych (Pomorski Oddział Regionalny został rozwiązany przez ZG TPD w 2016 roku) działało na terenie kraju 276 zarządów niższego szczebla, wśród których najwięcej jest gminnych i dzielnicowych. Jak widać z przedstawionej tabeli, nieznacznie spadła w stosunku do 2017 roku liczba zarządów na każdym szczeblu poza okręgowym. Przyczyną takie stanu rzeczy mogą być różnorodne, np. ograniczone dotacje na prowadzoną przez oddziały działalność, tendencyjność w ich przyznawaniu, nieuzasadniona uznaniowość, trudny system rozliczeń, konkurencyjność innych organizacji społecznych.

2.4 Zatrudnienie w biurach Zarządów Oddziałów Regionalnych i Oddziałów Terenowych TPD

W okresie sprawozdawczym w biurach zarządów oddziałów Towarzystwa Przyjaciół Dzieci pracowało 195 osób, a więc o 24% mniej niż w 2017, z tego 130 osób na umowy o pracę, a 65 osób miało umowy cywilnoprawne. Spadek zatrudnienia w biurach oddziałów TPD wynika z tego, że trudno jest pozyskać środki na działalność administracyjną i obsługę merytorycznych zadań realizowanych przez TPD. Jednocześnie podkreślić należy, że oddziały które mają dobrze zorganizowane biura prowadzą najszerszą działalność statutową. Pracę biur w 2018 roku wspierało 485 wolontariuszy.

Pracownicy biur TPD	umowa o pracę	inna forma zatrudnienia	wolontariat
Zarządów Oddz. Regionalnych	37	17	13
Zarządów innych oddz.	93	48	472
Razem	130	65	485

2.5 Zatrudnienie w placówkach TPD

W roku 2018, w placówkach Towarzystwa, takich jak środowiskowe ogniska wychowawcze, świetlice, przedszkola, warsztaty terapii zajęciowej, ośrodki rehabilitacyjne i inne, a także w Centrum TPD HELENÓW i Środowiskowym Domu Samopomocy w Serocku **zatrudniano 1406 osób. Umowy o pracę zawarto z 927 osobami, natomiast 479 osób pracowało na umowy zlecenia.** Mimo, że trzeci sektor staje się szczególnie dla młodych ludzi coraz bardziej atrakcyjnym miejscem pracy, poziom zatrudnienia w placówkach TPD spadł w 2018 roku w stosunku do 2017. Niemniej jednak na uwagę zasługuje fakt, że wiele oddziałów TPD poza tym że od wielu lat prowadzi placówki (ogniska wychowawcze, świetlice, WTZ i inne), które mają w miarę stałe finansowanie, skutecznie pozyskuje dotację na realizację zadań i projektów, które dają możliwość zatrudnienia realizatorów poszczególnych zadań także na umowę o pracę. Największymi pracodawcami są nadal następujące oddziały regionalne TPD: mazowiecki, zachodniopomorski oraz śląski.

3. Działalność merytoryczna

3.1 Placówki TPD dla dzieci i młodzieży, w tym dla osób niepełnosprawnych

Placówki TPD dla dzieci i osób niepełnosprawnych	2017	2018	2017	2018
	placówki		uczestnicy	
przedszkola	68	64	1 518	1393
placówki wsparcia dziennego: środowiskowe ogniska wychowawcze, świetlice, kluby	285	282	12 591	11065
ogniska pracy pozaszkolnej	5	5	146	126
pozaszkolne placówki specjalistyczne	3	3	81	85
specjalne ośrodki szkolno - wychowawcze	3	3	96	91
ośrodki rehabilitacyjne	2	2	78	125
warsztaty terapii zajęciowej	26	25	885	785

środowiskowe domy samopomocy	3	3	90	88
NZOZ ¹	2	2	571	549
inne placówki	23	26	785	1289
RAZEM	420	415	16 841	15 596

W okresie sprawozdawczym w **415 placówkach TPD** opiekę znalazło ponad **15 000 podopiecznych**.

Największą grupę korzystających stanowią dzieci przebywające w placówkach wsparcia dziennego, środowiskowych ogniskach wychowawczych, świetlicach i klubach młodzieżowych (**jest to 71%**). **Jednocześnie placówki te stanowią prawie 68% ogółu placówek prowadzonych przez jednostki TPD w roku 2018**. Wśród placówek wsparcia dziennego najpełniejszy program pomocy i opieki zapewniają środowiskowe ogniska wychowawcze, których najwięcej działa w województwach: mazowieckim, zachodniopomorskim, łódzkim oraz wielkopolskim. Kolejną stosunkowo znaczącą grupą placówek są przedszkola (16 %), których najwięcej działa na terenie województw: zachodniopomorskiego, warmińsko-mazurskiego i mazowieckiego. **W 33 placówkach** dla osób niepełnosprawnych: warsztatach terapii zajęciowej, ośrodkach szkolno-wychowawczych i rehabilitacyjnych oraz środowiskowych domach samopomocy w 2018 roku przebywało **1 089 podopiecznych**. Placówki określone w sprawozdaniu jako „inne” to: sala doświadczania świata, warsztat nauki życia z dietą bezglutenową, centrum inicjatyw młodzieżowych, pogotowie lekcyjne, baza doradztwa i sprzętu rehabilitacyjnego, świetoteka, młodzieżowy klub integracji społecznej, dom dziennego pobytu dla seniorów, centrum edukacyjno – wychowawcze, klub profilaktyki środowiskowej, akademia dziecka i rodziny. Optymistyczne jest to, że w ostatnich latach liczba placówek prowadzonych przez TPD na rzecz dzieci, młodzieży oraz osób niepełnosprawnych utrzymuje się na stałym poziomie. Spadła nieznacznie liczba przedszkoli i środowiskowych ognisk wychowawczych, ale w planach jest otwieranie nowych placówek opiekuńczo wychowawczych wsparcia dziennego.

¹ Niepubliczne Zespoły Opieki Zdrowotnej działające przy Centrum (...) TPD „Helenów” oraz przy WTZ TPD w Płocku

3.2 Placówki TPD działające na rzecz rodziny

W okresie sprawozdawczym na terenie kraju funkcjonowało **110 różnorodnych placówek pracujących na rzecz rodziny, jest to wzrost o 8 w stosunku do roku 2017**. Były to punkty poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego, centra mediacji i pomocy rodzinie, poradnie rodzinne, poradnie psychologiczne, centrum rodziny i praw dziecka, punkty informacyjno-konsultacyjne oraz punkty porad obywatelskich, a także otwarte poradnictwo prowadzone przez pedagogów zatrudnionych w innych placówkach Towarzystwa. W ramach prowadzonej działalności placówki oferowały indywidualne konsultacje, grupowe warsztaty i zajęcia socjoterapeutyczne, wsparcie rehabilitacyjne i pomoc w rozwiązywaniu doraźnych problemów. **Z pomocy placówek, porad i konsultacji skorzystało prawie 12 000 osób, co oznacza, że TPD na dużą skalę wspiera rodziców w wypełnianiu funkcji wychowawczych, podnoszeniu umiejętności rozwiązywania problemów i dbaniu o dobro dzieci**. W placówkach TPD udzielających porad mogą uzyskać pomoc zarówno rodzice dzieci zdrowych, chorych i niepełnosprawnych, niejednokrotnie z rzadkimi rodzajami niepełnosprawności. Przykładem może być np. punkt informacyjno-konsultacyjny dla osób niepełnosprawnych ich rodziców i opiekunów oraz akademię zdrowia celiakia prowadzony przez Krajowy Komitet Pomocy Dzieciom na Diecie Bezglutenowej.

W roku 2018 Zarząd Główny TPD, uczestniczył w ogólnopolskim programie nieodpłatnej pomocy i edukacji prawnej. Celem programu było zapewnienie lepszego dostępu do informacji prawnej i usług prawniczych osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, udzielenie im wsparcia w tym zakresie, przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej. Zatrudnieni przez TPD prawnicy, w wyznaczonych przez Starostwa Powiatowe punktach pełnili dyżury, podczas których udzielali porad w zakresie ubezpieczenia społecznego, prawa pracy, prawa cywilnego, karnego i administracyjnego. Wsparcia udzielano osobom borykającym się z problemami z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, podatkowego oraz znajdującym się w trudnej sytuacji wynikającej z rozvodu. Klienci otrzymywali także pomoc w planowaniu i redagowaniu pism urzędowych.

3.3 Placówki edukacyjne

W 4 szkołach Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w minionym roku uczyło się łącznie 74 uczniów. W szkołach tych uczą się dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Szkoły działające w Centrum TPD „Helenów” (liceum ogólnokształcące oraz szkoła przysposabiająca do pracy) zostały szerzej opisane w punkcie dotyczącym placówek prowadzonych przez ZG TPD. Szkoły działają także w województwie zachodniopomorskim w ramach Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego TPD w Myśliborzu oraz w woj. warmińsko – mazurskim.

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, w ramach działalności odpłatnej prowadzi również placówki doskonalące dla osób dorosłych, dające możliwość poszerzenia wiedzy i umiejętności niezbędnych do pracy z dziećmi, zarządzania itp.

W roku 2018, w 2 ośrodkach doskonalenia kadry zorganizowano 7 form szkoleniowych dla 350 osób, w tym:

w ośrodku edukacyjno-szkoleniowym prowadzonym przez Oddział TPD w Elblągu, **5 kursów** doskonalących, dla **81 uczestników**, w ośrodku metodycznym w Koszalinie w województwie zachodniopomorskim, odbyły się **2 kursy** dla **268 słuchaczy**.

Tematyka szkoleń organizowanych przez TPD odpowiada na zapotrzebowanie nauczycieli, wychowawców, animatorów i innych osób pracujących na rzecz dzieci. Najczęściej realizowane bloki tematyczne dotyczą wychowania, nauczania, zapobiegania patologii społecznej, terapii psychologicznej i pedagogicznej, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży, rozwoju kompetencji komunikacyjnych, diagnostycznych i innych.

3.4 Przeciwdziałanie sieroctwu społecznemu - 2018

W okresie sprawozdawczym funkcjonowało **7 ośrodków adopcyjnych TPD**, na terenie województw małopolskiego, łódzkiego, mazowieckiego, śląskiego i wielkopolskiego. Za pośrednictwem ośrodków w minionym roku **do adopcji trafiło 223 dzieci**.

W okresie sprawozdawczym liczba adopcji spadła w stosunku do 2017, kiedy za pośrednictwem ośrodków TPD do adopcji trafiło 297 dzieci. Dzięki ośrodkom TPD w 2018 roku 87 polskich małżeństw stało się rodzicami. Ponadto ośrodki szkoliły kandydatów na rodziców adopcyjnych, prowadziły poradnictwo, telefony zaufania, udzielały wsparcia rodzinom po dokonanych adopcjach, a także dorosłym „adoptowanym dzieciom”, które poszukiwały informacji o swoich rodzinach biologicznych. Liczbowe zestawienie pracy ośrodków adopcyjnych w latach 2017 - 2018 obrazuje poniższa tabela.

lata	liczba				
	ośrodki adopcyjne TPD	objętych opieką		orzeczonych przysposobień	korzystających ze wsparcia postadopcyjnego
		rodziców	dzieci		
2017	7	1675	1123	297	485
2018	7	1324	927	223	690

3.5 Stałe programy realizowane przez Zarząd Główny i Oddziały Terenowe TPD

Pedagog rodzinny, opiekun indywidualny, wychowawca podwórkowy, pedagog uliczny oraz rzecznik praw dziecka to programy, które Towarzystwo Przyjaciół Dzieci wypracowało jako wsparcie dla środowiskowych ognisk wychowawczych, łączące ogniwo między podopiecznym, a jego rodziną oraz innymi placówkami edukacyjnymi i opiekuńczymi, a także instytucjami działającymi na rzecz dzieci.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego, aktualnie na dużą skalę realizowany jest program pedagoga rodzinnego pod nazwą „droga do domu”. **Oddziały TPD w Koszalinie i Szczecinie w 2018 roku zatrudniały łącznie 41 pedagogów.** Głównym zadaniem pedagogów jest praca z rodzinami, z których dzieci zostały umieszczone w placówkach opieki całkowitej, celem powrotu dzieci do domu.

Na szczególną uwagę zasługuje społeczne rzecznictwo praw dziecka prowadzone przez **Tepedowskich Rzeczników Praw Dziecka.** W 2018 roku w całym kraju pracowało **56 rzeczników, którzy podjęli ponad 2000 interwencji** mających na celu ochronę dzieci przed przemocą w rodzinie, szkole i w środowisku rówieśniczym, przed wyzyskiem, demoralizacją, zaniedbaniem oraz złym traktowaniem w każdej formie i postaci.

Stale programy pedagogiczne

Rok	pedagog rodzinny		rzecznik praw dziecka				inne programy środowiskowe: wychowawca podwórkowy, pedagog uliczny, place gier i zabaw, programy profilaktyczne	
	liczba							
	realizatorów	objętych pomocą		realizatorów	dzieci objętych pomocą	podjętych interwencji	realizatorów	dzieci objętych opieką
	dzieci	rodzin						
2017	44	1600	423	58	761	2404	90	4440
2018	42	1507	309	56	783	2285	54	1416

Szczególną formą pracy z dziećmi i młodzieżą jest samorządność rozwijająca się głównie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych TPD. W 2018 roku w 138 samorządach dziecięcych i młodzieżowych aktywnie pracowało 2180 wychowanków. Liczba ta jest zdecydowanie niższa od danych z 2017 roku.

Samorzady dziecięce i młodzieżowe

lata	samorządy	uczestnicy
	liczba	
2017	193	3816
2018	138	2180

3.6 Wypoczynek letni i zimowy

WYPOCZYNEK w latach	2017		2018	
	turnusy	uczestnicy	turnusy	uczestnicy
kolonie i obozy stacjonarne	255	10 655	250	11990
obozy wędrowne	8	199	10	271
biwaki i wycieczki, formy wyjazdowe do 7 dni	559	18294	329	13891
półkolonie (lato i zima w mieście)	472	15 885	288	8737

turnusy rehabilitacyjne	48	1444	45	1132
wczasy z pedagogiem	4	81	6	100
RAZEM	1346	46 558	928	36121

W okresie sprawozdawczym TPD zorganizowało **928 różnorodnych form wypoczynku** letniego i zimowego. Liczba ta w skali ogólnej, w stosunku do 2017 roku jest mniejsza o 30 %, ale spadek dotyczy akcji stacjonarnych - lata i zimy w mieście, oraz biwaków, wycieczek i krótkich (maksymalnie 7 dniowych) wyjazdowych form wypoczynku. Natomiast liczba kolonii wyjazdowych, obozów i turnusów rehabilitacyjnych jest porównywalna do 2017 roku. **Łącznie z różnych form wypoczynku organizowanego przez TPD skorzystało 36 121 dzieci.**

W roku sprawozdawczym Zarząd Główny TPD był organizatorem akcji letniej w Ośrodku TPD w Jastrzębiej Górze. Z oferty w okresie wakacyjnym skorzystało 300 uczestników, podopiecznych TPD z całej Polski. W 2018 roku TPD prowadziło **4 całoroczne schroniska młodzieżowe, 4 ośrodki wypoczynkowe oraz 2 domy wczasów dziecięcych.** Łącznie z bazy wypoczynkowej w placówkach TPD w 2018 roku skorzystało **33866 uczestników.**

4. Placówki Zarządu Głównego TPD

4.1 Centrum Rehabilitacji Edukacji i Opieki TPD „Helenów”.

W skład Centrum TPD „Helenów” wchodzi łącznie 8 jednostek organizacyjnych, w których przebywa łącznie 200 niepełnosprawnych podopiecznych.

Placówki wchodzące w skład Centrum, to:

4.1.1 Specjalny Ośrodek Wychowawczy TPD "Helenów"

Jako placówka oświatowo-wychowawcza jest miejscem zamieszkania, pracy nad sobą i wypoczynku dzieci i młodzieży na pobycie pięcio- i siedmiodniowym z terenu całej Polski. Przebywają w niej uczniowie Szkoły Podstawowej, Gimnazjum, Liceum i Szkoły Przesposabiającej do Pracy. Wychowankami ośrodka są osoby z niepełnosprawnością ruchową lub sprzężoną tzn. ruchową i intelektualną, dlatego głównym naszym zadaniem placówki jest w jak największym stopniu usamodzielnianie na miarę własnych możliwości, kształtowanie postaw i cech charakteru umożliwiających aktywne uczestnictwo w życiu społecznym oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego udziału w życiu

społecznym i zawodowym w integracji ze środowiskiem. Wszystkie działania mają na celu zwiększenie autonomii i polepszenie jakości życia wychowanków co osiągamy ścieżką indywidualnego podejścia do każdego z podopiecznych.

Zasadnicze kierunki oddziaływań rewalidacyjnych prowadzonych w ośrodku to:

kompensacja - zastępowanie zbyt skomplikowanych struktur poznawczych uproszczonymi informacjami i działaniami praktycznymi, wyszukanie mocnych stron i wzmacnianie ich, wreszcie oprzyrządowanie takie jak: wózki, kule, balkoniki, go-Talki itp.

korygowanie - korekta nieprawidłowych wzorców chodu, siedzenia, samoobsługi, artykulacji mowy,

usprawnianie - usprawnianie rąk przy niedowładzie nóg, koordynacja i sprawność poruszania, usprawnianie w czynnościach samoobsługowych,

dynamizowanie i oddziaływania psychologiczne - motywowanie do osiągnięcia celu, zmiany postaw względem siebie, drugiego człowieka i świata, kształtowanie samooceny i sfery emocjonalnej.

Nierozdzielnie z funkcjami i zadaniami ośrodka związane są kompetencje wychowawców. Dzięki nim dziecko otrzymuje istotne wsparcie w rozwoju swego duchowego, emocjonalnego oraz fizycznego potencjału. Odpowiedni poziom zajęć zapewnia stałe podnoszenie kwalifikacji - udział w kursach, studiach podyplomowych, zdobywanie kolejnych stopni awansu zawodowego. Zatrudniamy wychowawców w ilości 27 osób będących pedagogami specjalnymi. Wszyscy mają ukończone dwa kierunki studiów: pedagogikę leczniczą oraz oligofrenopedagogikę. Poza tym wielu z nich ma dodatkowo ukończoną terapię pedagogiczną, edukację wczesnoszkolną lub przedszkolną, arteterapię, resocjalizację. Kadre pomocniczą stanowią asystenci wychowawców w ilości 17 osób w większości z licencyjnym lub mgr przygotowaniem z zakresu pedagogiki specjalnej.

4.1.2 Pozaszkolna Placówka Specjalistyczna

W roku sprawozdawczym w placówce działało 15 grup wychowawczych dla 89 dzieci. Z podopiecznymi pracował zespół specjalistów składających się z 19 wychowawców, 17 asystentów, psychologa i dyrektora.

Zajęcia realizowane w ramach działalności finansowanej przez Biuro Edukacji M. st. Warszawy:

- stałe: wspieranie nauki własnej, wykorzystanie komputera, artystyczne, techniczne, ruchowe
- okresowe: zespoły wychowanków uczestniczących w projektach, zespoły samorządowe.

- okazjonalne: tematy miesięczne zakończone wydarzeniem miesiąca czyli dniem, podczas którego grupy wychowawcze prezentują swoje prace, odbywają się quizy tematyczne, itp.

Zajęcia realizowane w ramach działalności finansowanej przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

Zajęcia indywidualne realizowane w PPS TPD:

Integracja sensoryczna,

Terapia psychologiczna,

Wyjścia treningowe,

Logopedyczne.

Zajęcia indywidualne realizowane w NRZOZ:

Fizjoterapia,

EEG Biofeedback,

AAC,

Logopedyczne,

Hipoterapia.

Zajęcia grupowe realizowane w PPS TPD:

Trening Umiejętności Społecznych,

Zajęcia z Elementami Muzykoterapii,

Zajęcia z Elementami teatroterapii,

Zajęcia z Elementami biblioterapii,

Pracownia życia codziennego.

Praca dydaktyczno-wychowawcza

W 2017 r. rozpoczęliśmy tworzenie *Programu Umiejętności Społecznych i Samoobsługowych*, który zawiera zestaw umiejętności podstawowych i rozbudowanych, jakie powinni posiadać wychowankowie w danym okresie edukacyjnym. Program jest wygodnym narzędziem dla wychowawców do pracy podczas zajęć stałych oraz zawiera wytyczne podczas tworzenia miesięcznych planów profilaktyczno-wychowawczych. Program nie jest zamkniętym zbiorem nauczanych umiejętności, wychowawcy zgodnie z potrzebami grupy mogą go uzupełniać i modyfikować. Głównym celem pracy wychowawczo-dydaktycznej w PPS TPD jest podnoszenie umiejętności samoobsługowych wychowanków oraz nabycie przez nich kompetencji społecznych, lepsze rozumienie relacji z rówieśnikami i osobami dorosłymi. Tworzymy przestrzeń, w której nasi podopieczni uczą się jak wspólnie się bawić, uprawiać sport, uczyć, tworzyć, rozwiązywać problemy, prosić się nawzajem o pomoc i pomagać.

Zależy nam, aby poprzez różnego rodzaju aktywności poczuli się pewniej, dowiedzieli się więcej o swoim ciele i możliwościach, które mają oraz na miarę swoich możliwości byli samodzielni.

4.1.3 Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Tułdzieckiego

Szkoła, w której w 2018 roku uczyło się 27 uczniów, realizuje wszystkie zadania wynikające z przepisów prawa oświatowego.

Większość uczniów szkoły to młodzież z uszkodzeniami ośrodkowego układu nerwowego, a więc ich problemem nie jest jedynie kłopot w samodzielnym poruszaniu się, lecz również zespoły zaburzeń utrudniające funkcjonowanie wzrokowe, słuchowe i komunikację słowną.

Problemy wynikające z tego typu niepełnosprawności utrudniają im funkcjonowanie w roli ucznia oraz nabywanie wiedzy i umiejętności w sposób przyjęty w szkołach ogólnodostępnych.

Organizacja pracy w szkole opiera się o szeroko pojętą indywidualizację nauki. W ramach indywidualnych programów edukacyjnych uwzględnia się możliwości psycho-fizyczne każdego ucznia. Stosowane metody i formy pracy uprzystępniają nauczanie i samodzielne uczenie się. Niepełnosprawność uczniów warunkuje duże trudności w tempie i czasie pracy. Bardzo istotną rolę w rozumieniu treści edukacyjnych odgrywają właściwe, niekiedy specjalistyczne środki dydaktyczne, dzięki którym łatwiej uczniom zapamiętać i przyswoić poznawaną wiedzę.

Różny stopień i zakres niepełnosprawności ruchowej wyznaczają konieczność dostosowania właściwego stanowiska pracy wraz z odpowiednim oprzyrządowaniem. . Zależność od drugiej osoby /u niektórych całkowita / w zwykłych czynnościach samoobsługowych oraz nieporównywalny, z osobami pełnosprawnymi, ubogi zakres własnych doświadczeń, sprawia uczniom dodatkową trudność w nauce i w zdobywaniu nowych umiejętności.

W realizacji nowej podstawy programowej szkoła oferuje 3 przedmioty na poziomie rozszerzonym: **język polski, język angielski, geografię**. Jako przedmioty uzupełniające: historię i społeczeństwo oraz komputer w życiu codziennym i nauce (program autorski nauczyciela).

Szkoła od lat współpracuje z Filharmonią Narodową, co miesiąc odbywają się szkolne „Spotkania z muzyką”. Systematycznie każdego roku organizowane są wyjścia do teatru. Każdy uczeń szkoły ma możliwość bycia w Teatrze Wielkim. Organizowane są wycieczki

edukacyjne do muzeów i do kina. Rokrocznie uczniowie uczestniczą w akcji „Narodowe czytanie”; w tym roku szkolnym wybrany był utwór „Wesele” St. Wyspiańskiego.

W ubiegłym roku szkolnym 3 osoby przystępowały do egzaminu maturalnego. Egzamin, z poprawką we wrześniu, zdała 1 osoba.

4.1.4 Szkoła Przysposabiająca do Pracy

W szkole uczy się 26 uczniów, są to osoby z niepełnosprawnością sprzężoną, gdzie niepełnosprawności intelektualnej towarzyszą różnego rodzaju dysfunkcje narządu ruchu, powstałe w wyniku mózgowego porażenia dziecięcego.

Mają oni małe doświadczenie w inicjowaniu własnej aktywności, dbaniu o zaspokojenie własnych potrzeb, nawiązywaniu i podtrzymywaniu kontaktów społecznych, w podejmowaniu decyzji, jak i działaniu na rzecz innych osób.

W ramach planowania działań edukacyjno-terapeutycznych nauczyciele ściśle współpracują ze sobą. Od 2 lat organizowana jest praca w ramach tematów całościowych, nad którymi pracują wszystkie klasy np. „Tydzień dyni”, „Tydzień ziemniaka”, „Zwyczaj wielkanocny”, „Pomagamy zwierzętom”. Szkoła współpracuje z orkiestrą symfoniczną Polskiego Radia, w efekcie której młodzież zapraszana jest na otwarte próby koncertów. Systematycznie prowadzona jest kronika szkolna, dokumentująca codzienne życie. Wydawane są regularnie internetowe „Wiadomości szkolne”. W maju zorganizowany został piknik rodzinny, na którym uczniowie zaprezentowali rodzicom swoje osiągnięcia.

4.1.5 Przedszkole Specjalne im. Lady Sue Ryder:

Ta nowoczesna placówka powstała w 2012 roku po to, aby zapewnić opiekę dzieciom z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, niepełnosprawnością ruchową i intelektualną. Przyjmowane są dzieci w przedziale wiekowym 2,5 do 8 lat.

Przedszkole terapeutyczne jest kameralną placówką, w pełni dostosowaną do dzieci z niepełnosprawnością. Stawiamy na kompleksową opiekę, komfort i bezpieczeństwo naszych podopiecznych, wspomagając proces terapii i rehabilitacji. Każdy dzień dokładnie planujemy, aby pobyt w naszym ośrodku był wykorzystany możliwie jak najlepiej. Wykwalifikowana kadra pedagogów, logopedów, psychologów i fizjoterapeutów czuwa nad rozwojem naszych podopiecznych. Każde dziecko ma tworzony indywidualny plan terapii. W naszej pracy wykorzystujemy zasady Stosowanej Analizy Zachowania.

Zajęcia rehabilitacyjne na terenie przedszkola są realizowane nie tylko przez samo przedszkole, ale również przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną i Niepubliczny Rehabilitacyjny Zakład Opieki Zdrowotnej. Dzięki temu rehabilitacja dzieci niepełnosprawnych jest bardziej kompleksowa

4.1.6 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna:

W roku 2018 do Poradni uczęszczało średnio około trzydzieścioro dzieci w przedziale wiekowym od 2 do 9 lat. Poradnia specjalizuje się w terapii dzieci z autyzmem i sprzężeniami niepełnosprawności. Uczestnictwo w bezpłatnych zajęciach z zakresu wczesnego wspomaganie rozwoju (wwr) możliwe jest pod warunkiem posiadania opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, wydanym przez poradnię państwową. Zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju realizowane są w wymiarze od 4 do 8 godzin w miesiącu dla jednego dziecka. Uczniowie realizują program (wwr) finansowany przez Biuro Edukacji. Poradnia prowadzi też zajęcia komercyjne. Zajęcia prowadzone są przez wykwalifikowany zespół terapeutów, który opracowuje indywidualny program terapeutyczny, dostosowany do bieżących oraz wskazanych w opinii potrzeb dziecka.

4.1.7 Niepubliczny Rehabilitacyjny Zakład Opieki Zdrowotnej

Jest to oddział dziennej rehabilitacji dla dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego, obejmuje specjalistyczną opieką 170 pacjentów podopiecznych Centrum oraz 30 pacjentów spoza Centrum.

Zakres rehabilitacji obejmuje specjalistyczne świadczenia zdrowotne, są to:

- świadczenia diagnostyczno-terapeutyczne z zakresu kinezyterapii,
- świadczenia z zakresu diagnozy i terapii psychologicznej,
- świadczenia z zakresu diagnozy i terapii logopedycznej w tym świadczenia z zakresu neurologopedii,
- świadczenia z zakresu diagnozy i terapii SI,
- świadczenia z zakresu terapii zajęciowej (arteterapia i muzykoterapia,)
- zajęcia z hipoterapii,
- zajęcia z EEG-Biofeedback,
- zajęcia indywidualne w basenie,
- świadczenia z zakresu fizykoterapii,

- świadczenia z zakresu hydroterapii,
- porada i badanie lekarskie.

Pacjenci mogą korzystać ze świadczeń od 1 – 3 x w tygodniu, a o częstotliwości i rodzaju zaleconych pacjentowi zabiegów decyduje lekarz.

NRZOZ stale współpracuje ze wszystkimi placówkami znajdującymi się na terenie Centrum w zakresie terapii podopiecznych. Współpracuje z rodzicami, opiekunami (poradnictwo, instruktaże) w zakresie postępowania rehabilitacyjnego w życiu codziennym pacjentów.

Terapeuci stale podnoszą swoje kwalifikacje uczestnicząc w licznych kursach i szkoleniach które pozwalają na wprowadzanie specjalistycznych metod.

NRZOZ raz w roku organizuje „Dzień Sportu i Hipoterapii” jest to cykliczna impreza, podczas której podopieczni Centrum biorą udział w licznych konkurencjach sportowych i hippicznych. W okresach świątecznych, feryjnych i wakacyjnych NRZOZ prowadzi rehabilitacje dla pacjentów spoza Centrum.

Jedną z najbardziej atrakcyjnych form wsparcia jaką oferuje dla naszych pacjentów NRZOZ „Helenów” jest hipoterapia. Ośrodek posiada profesjonalnie przygotowaną infrastrukturę, 6 koni oraz zespół specjalistów, asystentów i wolontariuszy. Od 13 lat posiada afiliację Polskiego Towarzystwa Hipoterapeutycznego.

4.1.8 Klub Absolwenta

Klub Absolwenta w Centrum Rehabilitacji Edukacji i Opieki TPD „Helenów” funkcjonuje jako Ośrodek wsparcia dla 16 dorosłych osób, z udokumentowaną niepełnosprawnością fizyczną, sprzężoną z zaburzeniami psychicznymi lub/i niepełnosprawnością intelektualną. W różnym stopniu zaburzonych emocjonalnie i społecznie, obu płci, mieszkańców kilku dzielnic m.st. Warszawy, w wieku 20-40 lat. Są to absolwenci Zespołu Szkół Specjalnych nr 95, Liceum Ogólnokształcącego TPD, a także innych placówek oświatowych.

Z powodu sprzężonej niepełnosprawności są szczególnie zagrożeni wykluczeniem społecznym. Wśród tej grupy znajdują się osoby autystyczne, z zespołami genetycznymi, wrodzonymi wadami rozwojowymi, z mózgowym porażeniem dziecięcym, z nawracającą depresją, wadami wymowy, wzroku, epilepsją, nerwicą lękową itp.

Celem, który realizuje Klub Absolwent jest aktywizacja społeczna i przeciwdziałanie wykluczeniu oraz wsparcie 15 osób niepełnosprawnych dążących do usamodzielnienia się i pełnego funkcjonowania w społeczeństwie. Wsparcie polegało na realizacji zajęć indywidualnych i grupowych polegających na;

- indywidualnej pomocy psychologicznej
- psychologicznych warsztatach grupowych
- warsztatach arteterapii
- treningach "Samodzielność na co dzień"
- zajęciach kulinarnych z samoobsługą
- zajęciach z umiejętności korzystania ze źródeł informacji
- zajęciach komputerowych

4.3 Środowiskowy Dom Samopomocy TPD w Serocku

Środowiskowy Dom Samopomocy w Serocku jest placówką przeznaczoną dla 35 niepełnosprawnych osób pełnoletnich. Działania realizowane przez specjalistyczną kadrę zatrudnianą w Środowiskowym Domu miały na celu skuteczną pomoc osobom niepełnosprawnym, inicjowanie i wdrażanie działań przeciwdziałających ich wykluczeniu społecznemu.

Niepełnosprawni uczestnicy podnosili swoje kompetencje poprzez aktywny udział w pracowniach:

Kulinarnej, której zadaniem jest podtrzymywanie i rozwijanie czynności związanych z samodzielnym przyrządzaniem prostych posiłków tj. kanapek, deserów, sałatek.

Stolarskiej, której celem jest rozwój koordynacji wzrokowo-ruchowej, rozwijanie zdolności manualnych uczestników, nauka zaradności i samodzielności.

Plastycznej, zadaniem tej pracowni jest rozwijanie aktywności twórczej oraz podnoszenie sprawności manualnej uczestników, uwrażliwienie na sztukę oraz otwarcie się na prace twórczą, stymulowanie procesów wyobraźni i twórczego działania oraz pobudzenie do spontanicznej twórczości, rozwijanie efektywnej współpracy w grupie.

Pracownia ogrodnicza, zadaniem tej pracowni jest nauka poszczególnych gatunków roślin ozdobnych i warzyw, samodzielna uprawa i pielęgnacja, utrwalanie kolejności wykonywanych czynności podczas uprawy roślin i warzyw.

Pracownia rehabilitacji i aktywizacji ruchowej, zajęcia w tej pracowni realizowano poprzez: pobudzanie aktywności, ćwiczenia wpływające na polepszenie samopoczucia, ćwiczenia poprawiające stan psychofizyczny, kształtowanie prawidłowej postawy ciała, utrzymywanie i wzmacnianie siły mięśniowej. Stosowano również ćwiczenia

ogólnousprawniające, relaksacyjne i oddechowe. Uczestnicy brali udział w grach i zabawach sportowych na świeżym powietrzu co wpływa na ogólną sprawność ruchową.

Pracownia umiejętności społecznych, której głównym celem jest integracja uczestników ŚDS ze środowiskiem lokalnym, umiejętność korzystania z miejsc użyteczności publicznej (sklep, bank, poczta, restauracja), przestrzeganie zasad szacunku i tolerancji, kształtowanie prawidłowych relacji w grupie, nabywanie umiejętności zwiększających samodzielność. Metody realizacji: psychoedukacja, edukacja zdrowotna, kulturoterapia, filmoterapia, zajęcia relaksacyjne, zajęcia z wiedzy o świecie, zabawy integracyjne, terapia indywidualna i grupowa.

Pracownia informatyczno – multimedialna, głównym celem pracowni jest postrzeganie komputera jako narzędzie codziennego użytku. Realizowana była nauka swobodnego i bezpiecznego surfowania po Internecie, zapoznanie się ze sprzętem komputerowym oraz multimedialnym, nauka korzystania z komunikatorów internetowych, zarządzanie plikami i folderami, nauka edycji tekstu, nauka obsługi sprzętu typu: drukarka, kserokopiarka.

4. 4 Ośrodek Rekreacyjno – Edukacyjny w Jastrzębiej Górze.

Po likwidacji w 2016 roku Pomorskiego Oddziału Regionalnego TPD, Zarząd Główny przejął Ośrodek wypoczynkowy w Jastrzębiej Górze. Ośrodek był mocno zaniedbany i wymagał generalnego remontu. Zarząd Główny dokonał znaczących inwestycji w w/w nieruchomość, dzięki temu aktualnie dysponujemy imponującą bazą wypoczynkową nad morzem. W 2018 roku z wypoczynku wakacyjnego w ośrodku skorzystało prawie 300 dzieci . Organizatorami wszystkich turnusów wakacyjnych były oddziały TPD w Łomży, Suwałkach, Przemyślu, Rzeszowie, Otwocku, a także Zarząd Główny.

5. Działalność Krajowych Komitetów i Kół Specjalistycznych przy ZG TPD

5.1 Krajowy Komitet Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo

Działalność Komitetu oparta jest o Statut Towarzystwa Przyjaciół Dzieci oraz Regulamin Komitetu zatwierdzony uchwałą Zebrania Zarządu Głównego TPD. Podstawa; Statut TPD § 39 ust. 5, Warszawa’2017r, uchwała ZG TPD zatwierdzająca Regulamin Komitetu z dnia 15 grudnia 2007 roku oraz jego powtórna legalizacja uchwałą Zarządu Głównego TPD z dnia 11 maja 2013 roku w związku ze zmianami w Regulaminie Komitetu.

Komitet funkcjonuje poza strukturami oddziałowymi Towarzystwa, jest agendą Zarządu Głównego TPD, integruje pracę terenowych (lokalnych) kół specjalistycznych i działa bezpośrednio z kołami środowiska rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym w całym kraju, będąc ich reprezentantem wobec władz krajowych TPD. Zgodnie ze Statutem TPD koła stanowią jednostki autonomiczne Towarzystwa (wybierają własny zarząd i organ nadzoru), ale dobrowolnie skupiają się w Komitecie i mają prawo desygnować swoich członków do władz Komitetu oraz Zarządu Głównego TPD. W lokalnej działalności koła funkcjonują w ramach swojego oddziału macierzystego (regionalny, okręgowy, powiatowy, miejski, gminny, dzielnicowy). Komitet współpracuje również z oddziałami TPD, które realizują cele i zadania spójne z zakresem działalności Komitetu, udzielają wsparcia rodzinom i kołom prowadząc placówki wsparcia dziennego, integrując środowisko niepełnosprawnych, organizując okolicznościowe imprezy i spotkania, prowadząc szkolenia, warsztaty i treningi. Jednak nade wszystko współpracuje z jednostkami TPD, które w swojej działalności wykazują należytą dbałość i troskę o dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz działaczy społecznych będących animatorami ruchu społecznego rodziców dzieci niepełnosprawnych. Współpraca dotyczy prowadzenia warsztatów terapii zajęciowej, domów samopomocy, ośrodków rehabilitacji, klubów i kół zainteresowań, imprez integrujących środowisko niepełnosprawnych, plenerów, konkursów, przeglądów twórczości artystycznej, wokalne i tanecznej, olimpiad sportowych oraz turnusów i obozów dla osób niepełnosprawnych, w tym z wolontariatem itp.

Realizacja Planu Pracy za rok 2018

Zebrania Komitetu

W roku 2018 przeprowadzono 4 zebrania Komitetu; Warszawa (styczeń), Bogatynia (maj), Nowy Dwór Mazowiecki (wrzesień), Bełchatów (listopad). Protokoły z zebrań i listy obecności w aktach Komitetu. Zebrania Komitetu posiadały charakter otwartego forum, w których uczestniczyli również przedstawiciele kół spoza członków Komitetu.

Szkolenia Komitetu

Planowane szkolenia Komitetu zostały zrealizowane. Możliwości finansowe kół i Komitetu pozwoliły na przeprowadzenie szkoleń w Bogatyni (maj) i Nowym Dworze Mazowieckim (wrzesień). Tematem wiodącym szkoleń było społeczne działanie w środowisku rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym prezentowane jako formy tradycyjne i innowacyjne („*Tradycja i innowacyjność w społecznym działaniu*”). Zajęcia seminaryjne pozwoliły również na wymianę doświadczeń, spotkanie ciekawych ludzi, poznanie przedstawicieli lokalnych władz

samorządowych i hierarchów Kościoła oraz zapoznania się z bogatą ofertą zajęć prowadzonych przez Koło w Bogatyni i Nowym Dworze Mazowieckim. Szczególną okazją do poznania dorobku i osiągnięć tych kół były jubileusze; odpowiednio 35. i 30. lat działalności. Poza działaniami szkoleniowymi odbyliśmy również zaplanowane otwarte zebrania Komitetu.

Obchody jubileuszu 35.lecia Komitetu

Obchody jubileuszu ruchu społecznego rodziców dzieci niepełnosprawnych w TPD uczciliśmy organizacją ogólnopolskiego spotkania przyjaciół rodzin i kół, które zorganizowaliśmy w Warsztacie Terapii Zajęciowej prowadzonego przez Oddział Powiatowy TPD w Bełchatowie. Jubileuszowe spotkanie odbyło się w ramach obchodów 100.lecia odzyskania niepodległości przez Polskę, których akcenty widoczne były podczas uroczystej Gali Jubileuszowej, a także jubileuszu 100.lecia TPD, również widoczne akcenty jubileuszu.

Oplatek AD'2018

W ramach ogólnopolskiego spotkania kół przyjaciół rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym (Bełchatów'2018) odbyło się coroczne spotkanie oplatkowe, które obchodziliśmy pod hasłem Roku Liturgicznego „W mocy Bożego Ducha”. Oprawę oplatkowego spotkania zapewnił Zarząd Koła TPD z Bełchatowa.

Udział członków Komitetu w działalności kół.

Członkowie Komitetu uczestniczyli w wielu przedsięwzięciach organizowanych przez nasze specjalistyczne koła raz inne organizacje i instytucje w kraju. Reprezentowaliśmy Komitet w Warszawie, Wałbrzychu, Ząbkach, Bogatyni, Nowym Dworze Mazowieckim i Legionowie, Lubaniu, Płońsku, Lubinie, Nakle n/Notecią, Szczercowie, Mielcu, Henrykowie i Krzeszowie (Pielgrzymki Osób Niepełnosprawnych archidiecezji wrocławskiej i diecezji legnickiej), i in.

Opracowania Komitetu

Komitet wydaje cykliczny informator pt. „*Niezbędnik działalności społecznej*”², w którym zamieszcza informacje o bieżących wydarzeniach w TPD i Komitecie. W roku 2018 ukazał się pojedynczy numer *Niezbędnika* (nr 11). Ponadto członkowie Komitetu i kół umieszczają autorskie opracowania w czasopiśmie „Przyjaciel Dziecka”. Komitet na bieżąco uzupełnia historię ruchu społecznego rodziców dzieci niepełnosprawnych w ramach kontynuacji własnego opracowania poświęconego naszej działalności (opracowanie jest sukcesywnie

² Niezbędnik działalności społecznej wydawany jest na mocy uchwały Komitetu z 2014 roku

uzupełniane według kalendarium wydarzeń i kolejnych opisów lat działalności). Wypowiedzi oraz różne relacje członków Komitetu i kół zamieszczane się również w innych publikacjach wydawanych przez koła lub oddziały TPD. Miłym akcentem jest fakt, że nasze środowisko zaistniało również w monografii TPD przygotowywanej z okazji 100. rocznicy TPD. W monografii prezentowane są zarówno doświadczenia z życia Komitetu (także pozostałych komitetów obejmujących swoją opieką dzieci niepełnosprawne i przewlekle chore), jak również indywidualne reportaże o kołach.

Wyróżnienia Komitetu

Komitet w roku 2018 przyznał 26 odznak „Serce na Dłoni” oraz 4 statuetki „Serce na Dłoni” (rejestr w aktach Komitetu). W ramach swojej działalności występował również do władz zwierzchnich i władz regionalnych TPD z wnioskami o wyróżnienia państwowe dla działaczy-rodziców dzieci niepełnosprawnych.

Realizacja spotkań szkoleniowych

Organizacja spotkań szkoleniowych stanowi dla nas duże wyzwanie, jednak są one dobrze oceniane i dzięki tym spotkaniom nie zanika idea integracji środowiska. Ponadto cieszy nas zainteresowanie tymi szkoleniami oraz formuła ich organizacji. Jednocześnie spotkania szkoleniowe były okazją do wymiany doświadczeń kół. Uczestniczyło w nich wiele osób, co świadczy o znacznym zapotrzebowaniu i celowości organizacji podobnych spotkań. Zakładane rezultaty szkoleń zostały spełnione. Seminaria szkoleniowe stały się także okazją do zaprezentowania własnego dorobku kół oraz poznania stanowiska władz samorządowych odnośnie problemów rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym i działalności naszych kół. Serdeczne podziękowania kierujemy do przewodniczących kół, członków kół, wolontariuszy oraz osób współpracujących przy organizacji środowiskowych konferencji adresowanych do rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym.

Działalność kół (zbiorczo)

Poza spotkaniami szkoleniowo-warsztatowymi organizowanym przez Komitet oraz jego specjalistyczne koła społeczny ruch rodziców dzieci niepełnosprawnych w Towarzystwie Przyjaciół Dzieci organizował wiele przedsięwzięć w swoim lokalnym środowisku. Odbyło się wiele imprez integracyjnych, zorganizowano dziesiątki turnusów rehabilitacyjnych, odbyły się tematyczne wycieczki (złoty, rajdy) integracyjno-edukacyjne w kraju i poza granice, także pielgrzymki do miejsc świętych, przeprowadzono konkursy i plenery artystyczne oraz zawody sportowe. Koła współpracują z organami władzy samorządowej oraz innymi instytucjami. Społeczna działalność kół rodziców dzieci niepełnosprawnych jest

niezmiennie obecna w środowisku lokalnym, a także strukturach TPD. Po prostu jest ona ciągle widoczna, ale także widać jak jest postrzegana, doceniana i szanowana. Ocenę tej działalności widać szczególnie podczas naszych spotkań szkoleniowych i uczestnictwa w okolicznościowych imprezach kół lub oddziałów. Jest nam bardzo miło, że jesteśmy tak pozytywnie postrzegani. Ponadto, poza bezpośrednią działalnością w środowisku osób niepełnosprawnych, prowadzimy zbiorki żywności i jej dystrybucję, udzielamy porad prawnych, piszemy odwołania, na miarę możliwości wspomagamy materialnie i opiekuńczo rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym. Komitet na bieżąco śledzi zmiany w przepisach prawnych dotyczących środowiska osób niepełnosprawnych (emerytury, świadczenia i zasiłki pielęgnacyjne, zasiłki rodzinne, karta parkingowa, renta socjalna, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, działalność pożytku publicznego i wolontariatu, ustawa prawo o stowarzyszeniach, Konwencje ONZ; o prawach osób niepełnosprawnych, prawach dziecka, ustawa o rehabilitacji zawodowej, społecznej oraz zatrudnianiu niepełnosprawnych, o warsztatach terapii zajęciowej, dofinansowania do pracownika niepełnosprawnego oraz pakiet nowych ustaw i programów; „Za życiem”, pomocy państwa w wychowaniu dziecka „500 plus”, szczególnych warunków dla osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności „520 plus” i in.) i na bieżąco przekazuje wszelkie informacje w tym zakresie. Byliśmy w wielu regionach kraju i za zaproszenia serdecznie dziękujemy. Dziękujemy również za przesyłane sprawozdania. Widać w nich jak wiele dobra czynicie Państwo wobec drugiego człowieka i organizacji. Niektóre działania stanowią naprawdę innowacyjną formę działalności i warto o nich ciągle pamiętać.

W kołach zakończyła się akcja sprawozdawczo-wyborcza, wybrano nowe władze lub dokonano zmian w składzie zarządu. Wszystkim zarządom kół dziękujemy za aktywną działalność w minionej kadencji, a nowym władzom życzymy samych sukcesów, pomyślnych decyzji i udanej działalności w rozpoczętej kadencji.

Działalność Komitetu na forum TPD i innych organizacji

Komitet reprezentowany był na spotkaniach, konferencjach i szkoleniach organizowanych przez Zarząd Główny TPD, inne organizacje społeczne i instytucje państwowe. Odbyło się bardzo wiele różnego rodzaju przedsięwzięć, które organizowały poszczególne koła, warsztaty terapii zajęciowej, środowiskowe domy samopomocy, ośrodki rehabilitacji i inne placówki prowadzone przez TPD, a także inne stowarzyszenia, samorządy i resorty. Na wszystkich spotkaniach prezentowaliśmy własne wystąpienia, byliśmy aktywnymi ich uczestnikami. Znając problemy środowiska niepełnosprawnych jesteśmy przygotowani do

wszelkiej działalności merytorycznej również poza strukturami Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, dokładamy wszelkich starań i dbamy nie tylko o koła, ale także, lub przede wszystkim, o poszczególnych jego członków, rodziny i osoby sprawujące opiekę nad niepełnosprawną osobą w domu. Osoba i rodzina podmiotem (nie jako przedmiot troski) i to jest *credo* naszej działalności.

5.2 Krajowy Komitet Przyjaciół Dzieci i Młodzieży z Cukrzycą

Przewodnicząca Krajowego Komitetu pełni funkcję Członka Zarządu Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pomocy Dzieciom i Młodzieży Chorym na Cukrzycę, a zatem działania podejmowane przez Komitet na rzecz Kół TPD są realizowane we współpracy z Federacją.

Najważniejsze działania zrealizowane w roku sprawozdawczym:

- współpraca w zakresie pracy edukacyjnej z nauczycielami w placówkach oświatowych,
- udział Przewodniczącej Krajowego Komitetu w Konferencji organizowanej przez Instytut Praw Pacjenta z okazji Światowego Dnia Chorych,
- pomoc rodzinom, udzielanie porad, podawanie informacji w sprawach dotyczących: edukacji diabetologicznej, orzekania o niepełnosprawności, specjalistycznych form wypoczynku i innych,
- Organizowanie spotkań edukacyjno – integracyjnych przedstawicieli kół cukrzycowych z całego kraju podczas których realizowany jest program edukacji diabetologicznej związanych z nowościami w zakresie samokontroli w cukrzycy typu pierwszego.

5.3 Krajowy Komitet Kół Przyjaciół Dzieci na Diecie Bezglutenowej.

Krajowy Komitet przez cały 2018 rok prowadził działalność informacyjną, rozprowadzał książki o celiakii. Ponadto współpracował z producentami żywności bezglutenowej, używał swój znak graficzny nieodpłatnie producentom żywności do znakowania ich produktów. Jak co roku był współorganizatorem konferencji *Klinika Celiaka*. Ponieważ aktualnie żywność bezglutenowa jest ogólnie dostępna, Koła TPD zraszające rodziców dzieci chorych na celiakię właściwie przestają istnieć. Dlatego Komitet postanowił z końcem kadencji zakończyć działalność.

5.4 Krajowe Koło Pomocy Dzieciom z Wrodzoną Łamliwością Kości

Koło w ramach swojej działalności głównie zajmuje się propagowaniem wiedzy o wrodzonej łamliwości kości wśród rodziców nowonarodzonych dzieci z w/w chorobą. W 2017 roku

podczas wakacji został zorganizowany czternastodniowy turnus rehabilitacyjny dzięki wpłatom sponsorów, środkom pozyskanym z 1% podatku oraz dofinansowaniu powiatowych centrów pomocy rodzinie. Celem turnusu była poprawa ogólnego stanu zdrowia i sprawności psychofizycznej oraz kształtowanie umiejętności życia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych ze schorzeniem narządu ruchu. W jego trakcie zostało zorganizowane sympozjum lekarskie, w którym wzięli udział lekarze, krajowi specjaliści w zakresie problemu łamliwości kości.

6. Wydawnictwa Towarzystwa Przyjaciół Dzieci

6.1 Przyjaciół Dziecka

W okresie sprawozdawczym zostały wydane dwa numery czasopisma dofinansowane ze środków PFRON.

Celem PRZYJACIELA DZIECKA było: popularyzowanie i promocja działalności naszej organizacji w zakresie pomagania dzieciom gorszych szans, osobom niepełnosprawnym i zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz ich rodzinom, wzmacnianie integracji osób niepełnosprawnych, które ze względu na niepełnosprawność doświadczają izolacji i są zagrożone marginalizacją. Publikacja informacji na temat bieżącej działalności naszej organizacji, imprez i przedsięwzięć, prezentowanie stanowiska Towarzystwa wobec ważnych społecznie problemów, promocja osiągnięć podopiecznych.

Ilustracją wymienionych założeń są następujące artykuły, które w okresie sprawozdawczym ukazały się na łamach Przyjaciela Dziecka:

- Jaka przyszłość TPD – zapis dyskusji panelowej zorganizowanej z okazji inauguracji obchodów Jubileuszu 100-lecia TPD.
- Szkoła przysposabiająca do pracy – w Centrum Rehabilitacji Edukacji i Opieki TPD Helenów.
- Dla dobra wspólnego – 35 lat ruchu społecznego rodziców dzieci niepełnosprawnych TPD.
- Wspólne szukanie rozwiązań – rozmowa z Przewodniczącym Koła TPD, ojcem niepełnosprawnego dziecka.
- Jeść smacznie i zdrowo – inauguracja III edycji programu Żółty Talerz w placówkach TPD.
- Droga do domu – program przywracania właściwych relacji między rodzicami i dzieckiem.
- Lato z TPD.
- Działalność Społecznego Rzecznika Praw Dziecka TPD w Częstochowie.
- Warto pomagać innym – zostań wolontariuszem.

- Dzieciństwo w potrzebie - relacja z Konferencji organizowanej w ramach obchodów 100-lecia TPD.
- Wypoczynek i zabawa "Sto inicjatyw na Stulecie TPD" program realizowany przez środowiskowe ogniska wychowawcze i świetlice TPD.
- Chcę oddać to co dostałem - rozmowa z byłym wychowankiem placówki TPD, który teraz jest jej kierownikiem.
- Dzieci z Mongolii na wakacjach w Polsce na zaproszenie TPD.
- Domowy żłobek inicjatywa TPD realizowana na Podkarpaciu.
- Zakręcenie aktywnie - rozmowa z Dyrektorem Centrum Rehabilitacji Edukacji i Opieki TPD HELENÓW.
- Aktywność kobiet z niepełnosprawnością.

Od wielu lat redaktorem naczelnym „Przyjaciela Dziecka” jest Irena Małanowska, dzięki której pismo niezmiennie utrzymuje wysoki poziom merytoryczny i edytorski. Natomiast autorami większości artykułów są działacze oraz współpracownicy TPD.

Także niektóre oddziały terenowe, zależnie od posiadanych środków, wydają okazjonalnie lub regularnie własne czasopisma poruszające przede wszystkim problematykę właściwą dla swoich środowisk np. "Nade wszystko dziecko" czasopismo Oddziału Okręgowego TPD w Legnicy, "Świat Dziecka" czasopismo Oddziału Okręgowego TPD w Koszalinie, „Wśród nas” – czasopismo wydawane przez Zachodniopomorski Oddział Regionalny TPD.

7. Realizacja ogólnopolskich sponsorowanych programów wsparcia

TPD od kilku lat współpracuje ze strategicznymi partnerami, którzy za pośrednictwem Zarządu Głównego kierują wsparcie do środowiskowych ognisk wychowawczych i świetlic TPD.

7.1 Kulczyk Foundation - finansuje realizację programu „Żółty Talerz”, dzięki któremu regularne, codzienne posiłki w 2018 roku otrzymywało ponad 2300 dzieci w 77 placówkach TPD w całym kraju. Projekt „Żółty talerz” znacząco poprawił jakość i intensywność żywienia naszych wychowanków. Poprzez systematyczne oraz różnorodne posiłki, dzieci miały okazję poznać nowe produkty, urozmaicając swoją dietę o wcześniej nieznanne smaki, uczyły się także czego należy unikać, by cieszyć się lepszym zdrowiem i dłużej żyć. W ramach programu odbywały się także warsztaty edukacyjne w zakresie zdrowego odżywiania skierowane zarówno do dzieci jak i ich rodziców. Placówki zostały wyposażone w potrzebny

im sprzęt kuchenny. Dużą popularnością cieszyły się także pikniki "Zdrowo jesz - lepiej żyjesz", których odbyło się 5 na przełomie maja i czerwca. W ramach pikników zostały zorganizowane konkursy i zabawy promujące zdrowe odżywianie otwarte dla społeczności.

Łącznie wsparcie przekazane przez Kulczyk Foundation dla TPD w 2018 roku to 1 500 000,00 zł.

7.2 PEPCO - finansuje realizację zajęć rozwijających zainteresowania i pasje dzieci w środowiskowych ogniskach wychowawczych i świetlicach TPD oraz wyjazdy na kolonie letnie dla uczestników zajęć. W roku sprawozdawczym w zajęciach tanecznych, teatralnych, sportowych i plastycznych uczestniczyły dzieci z województw dolnośląskiego, lubelskiego, lubuskiego, małopolskiego, mazowieckiego, opolskiego, podkarpackiego, śląskiego, zachodniopomorskiego, łódzkiego i wielkopolskiego. W 4 obozach zorganizowanych podczas wakacji w ośrodku TPD w Serocku, Poznaniu i Jastrzębiej Górze wzięło udział 180 dzieci.

Łącznie wsparcie przekazane przez PEPCO dla TPD w 2018 roku to 500 000,00 zł.

7.3 Fundacja TESCO - finansuje program "Zdrowo jeść" dzięki któremu 500 naszych wychowanków w 23 placówkach na terenie 13 województw otrzymywało każdego dnia posiłek. Program uwzględnia finansowanie zakupu żywności oraz edukację dzieci w zakresie racjonalnego żywienia i zdrowego trybu życia. Ponadto Fundacja w roku sprawozdawczym już po raz drugi z rzędu przekazała środki zebrane z 1 % na realizację programu w zakresie zdrowego odżywiania i samodzielnego przygotowania posiłków przez niepełnosprawnych podopiecznych Centrum TPD „Helenów”. Dzięki wsparciu Fundacji także po raz kolejny został sfinansowany poczęstunek podczas pikniku z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka.

Łącznie wsparcie Fundacji TESCO przekazane dla TPD w 2018 roku to 300 000,00 zł.

Podkreśla się, że współpraca ze sponsorami i darczyńcami odbywa się na każdym szczeblu działalności TPD. Koła i oddziały często przez wiele lat mogą liczyć na regularne wsparcie finansowe ze strony lokalnego biznesu czy też na dary rzeczowe przekazywane przez miejscowych producentów.

9. Podsumowanie:

1. Od kilku lat obserwujemy sukcesywny spadek liczby członków Towarzystwa Przyjaciół Dzieci. Jest to tendencja zauważana przez wiele organizacji społecznych wskazująca na spadek zaangażowania społecznego Polaków na rzecz pracy zarobkowej w stowarzyszeniach.
2. Liczba kół TPD jest dosyć stabilna, ale także wykazuje tendencję malejącą. Nie jest to sytuacja pożądana, ponieważ szczególnie w środowisku osób z różnymi niepełnosprawnościami i ich rodziców, TPD mogłoby być stymulatorem do tworzenia nowych kół specjalistycznych.
3. Można zaobserwować tendencję likwidacji oddziałów TPD, które opierały się tylko na działalności społecznej, nie pozyskiwały dotacji i nie prowadziły placówek. Wskutek wypalenia się działaczy nie ma kontynuacji działalności.
4. TPD w dalszym ciągu jest dużym pracodawcą. W skali kraju zatrudniamy prawie 2000 osób, z czego ponad 1000 na umowę o pracę.
5. Podobnie jak w ubiegłych latach TPD w całym kraju organizuje na dużą skalę wypoczynek. W 2018 roku prawie 40 000 dzieci skorzystało z organizowanych przez nas obozów, koloni, krótszych form wyjazdowych oraz wypoczynku w miejscu zamieszkania.
6. Dzięki pracy ośrodków adopcyjnych TPD - 223 dzieci zyskało dom i rodzinę.
7. Sukcesywnie rozwija się Centrum Rehabilitacji Edukacji i Opieki TPD „Helenów”, w którym aktualnie 200 niepełnosprawnych podopiecznych może uczyć się na wszystkich szczeblach edukacji oraz korzystać z profesjonalnej rehabilitacji. Centrum TPD „Helenów” jest także miejscem wielu uroczystości patriotycznych oraz imprez integracyjnych w których uczestniczą podopieczni TPD z całego kraju, a także Białorusi, Litwy i Ukrainy.
8. Rozwija się współpraca TPD ze sponsorami, którzy finansując ogólnopolskie projekty, za pośrednictwem Zarządu Głównego TPD znacząco wpływają na poprawę funkcjonowania naszych placówek w całym kraju.

Opracowała: Jolanta Szklarska
na podstawie zbiorczych sprawozdań z 15 Zarządów Regionalnych TPD

Warszawa, październik 2019